

Kapitalismens Sanna Ansikte

SR P1 Godmorgon, världens krönikör Göran Rosenberg.

Publicerat lördag 3 november kl 16.37 5:04 min

Krönika: Detta är en personlig betraktelse. Åsikter som uttrycks är krönikörens egna.

Göran Rosenberg: Min penningtvättande bank

För några år sedan meddelade min bank att den vill lära känna mig bättre.

Jag har haft samma bank i snart femtio år så jag trodde den kände mig vid det här laget, men jag förstod snart att det inte var min bank som nödvändigtvis ville lära känna mig bättre, utan att min bank tillsammans med all världens banker hade blivit ålagd att rapportera ett och annat om sina kunder till all världens skattemyndigheter, i syfte att täppa igen åtminstone några av all världens skattehål.

Ja, nu var det inte all världens banker, visade det sig snart, och inte all världens skattemyndigheter, eftersom det internationella avtal som på det här sättet var tänkt att täppa till några av all världens skattehål visade sig ha lika många kryphål.

När det så under hösten avslöjades att också till synes välkontrollerade banker med säte i det till synes välordnade Norden – också den bank som nyss ville lära känna mig bättre – hade bedrivit penningtvättaffärer i mångmiljardklassen och förvandlat stulna och gömda pengar till lagliga och synliga, blev det om inte förr alldeles tydligt att det nog var jag som behövde lära känna min bank bättre – och kanske byta till en annan.

Jag är inte längre säker på att det spelar någon roll, eftersom det tycks finnas en hel underjordisk kontinent därute, större än vi nog vågar ana, som osynligt breder ut sig under den globala ekonomin.

Vi fick en glimt av den kontinenten när tusentals gömda miljarder flöt upp i de så kallade Panamapappren och Paradispappren. Man förstod att detta bara var toppen på ett mångbiljonstort isberg av stulna och gömda pengar utom räckhåll för all världens polis- och skattemyndigheter.

En isbergliknande kontinent där nationella gränser och lagar är dragna i vatten.

Där stora pengar kan välja sina länder och sin lagar.

Där pengarnas ägare kan välja vilka pass de vill ha, och därmed välja i vilket land de vill sätta sprätt på dem. I centrala London har vid det här laget tio procent av alla fastigheter köpts upp av gömda pengar och gömda ägare.

I boken Moneyland, med underrubriken, ”varför tjuvar och skurkar har tagit över världen”, beskriver den brittiske journalisten Oliver Bullough en värld där brottslingarna väljer sina lagar, pengarna bestämmer sina gränser och själva grundvalen för den moderna nationalstaten, förmågan att någotsånär rättvist beskatta sina medborgare därmed vittrar sönder.

Samtidigt en värld som inga internationella avtal i världen tycks rå på eftersom grundproblemet kvarstår; stora pengar och stora pengars ägare rör sig fritt över nationsgränserna – medan nationella lagar och myndigheter inte gör det.

Om någon undrar varför Sverige inte har någon förmögenhetsskatt och ingen arvsskatt, så har det med grundproblemet att göra.

Eller varför Theresa May inför brexitförhandlingarnas start förra året kunde hota EU med att göra Storbritannien till ett skatteparadis om hon inte fick som hon ville.

Eller varför min bank vågade ta risken att tvätta pengar åt tjuvar och bedragare.

Också det har med grundproblemet att göra.

Det sägs att tillfället gör tjuven. Nåväl, i en värld där astronomiska mängder stulna och gömda pengar har makt att korrumpiera stater och myndigheter, och köpa sina ägare skrupelfria advokater för att hitta ständigt nya kryphål och gömställen och tvättinrättningar, kommer ständigt nya tillfällen att uppstå, och frestelsen ibland bli för stor också för en bank som jag trodde jag kände någotsånär väl.

Men banken blev ju avslöjad till sist, invänder nu någon.

Ja, det blev den, men inte av de myndigheter som hade till uppgift att kontrollera den, utan av en bedragen fondförvaltare i USA.

Och om inte någon hade läckt de miljontals dokument som gömde sig i Panamapappren och Paradispappren hade deras hemliga värld av dolda miljarder och dolda ägare förblivit hemlig än idag.

Och så länge grundproblemet kvarstår – de globala pengarna som rör sig och de nationella lagarna som står still eller sätter krokben för varandra – kvarstår i varje fall möjligheten att flytta sina pengar från en bank som redan blivit avslöjad med byxorna nerdragna till en bank som ännu inte blivit det.

Göran Rosenberg